ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1-3/25/699-1508
nr 2.1-3/25/718-1552

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Elve Adamson
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	27.06.2025 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	12.05.2025 vaie nr 2.1-3/25/699-1508 15.05.2025 vaie nr 2.1-3/25/718-1552
Teabevaldaja	Põllumajandus- ja Toiduamet aadress: Väike-Paala 3, 11415 Tallinn e-posti aadress: pta@pta.agri.ee
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxxxxxx@hotmail.com

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) **jätta 12.05.2025 vaie rahuldamata, kuna PTA on avalikustanud oma avalikus dokumendiregistris kõik 2023. ja 2024. aastal sarjas 2.1-17 registreeritud dokumentide metaandmed.**
2) **jätta vaie rahuldamata 15.05.2025 esitatud vaide osas, kuna andmed teabenõudes küsitud ametnike hariduse ja eriala kohta on PTA veebilehel avalikustatud ning PTA-l puuduvad vaide esitaja poolt soovitud dokumendid. Lisaks puudub vaide esitajal õigus nõuda isikule väljastatud ametlikest dokumentidest (diplomitest/lõputunnistustest) koopiad.**
3) **teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda

teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 (2)). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Vaide kohaselt esitas vaide esitaja 17.042025 ja 29.04.2025 Põllumajandus- ja Toiduametile (PTA) teabenõuded, milles palus avalikus dokumendiregistris avalikustada või teabenõude korras väljastada kõikide 2024. ja 2023. aastal tähise 2.1-17 all registreeritud dokumentide AvTS §-s 12 nõutav teave. Kui mõnedel sarjadel on ühine registreerimise loendur sarjaga 2.1-17, siis palus vaide esitaja nimetada kõikide ühise loenduriga sarjade tähised.
2. 07.05.2025 vastuses teatas PTA, et *2024 aastal on tähise 2.1-17 saabunud dokumendi liigi all registreeritud 7 kirja ja välja saadetud dokumendi liigi all on registreeritud samuti 7 kirja, mis kõik on nähtavad dokumendiregistri avalikus vaates. Kaebus teenistuja kohta on sisemine dokumendi liik, sinna on registreeritud 19 dokumenti.* 2023. aasta osas selgitas PTA, et *sarja 2.1-17 on saabunud dokumendi liigi alla registreeritud 3 kirja ja väljasaadetud dokumendi liigi alla on registreeritud 6 kirja, mis on avalikus dokumendiregistris nähtavad. Kaebus teenistuja kohta on sisemine dokumendi liik, sinna on registreeritud 16 dokumenti. Alates 2025 maikuust on selle dokumendiliigi kasutamine lõpetatud ja edaspidi registreeritakse kaebused saabunud dokumendina.*
3. 07.05.2025 teabenõudes palus vaide esitaja teabenõude korras väljastada Xxxxx Xxxxx, Xxxxxx Xxxxx ja Xxxxx Xxxxxx kõrgharidust tõendavad dokumendid. Kui eeltoodud isikud on läbinud koolitusi (kaasa arvatud täiendkoolitusi ja enesetäiendusi), siis palus vaide väljastada ka õpingute läbimist tõendavad dokumendid.
4. 14.05.2025 keeldus PTA teabenõude täitmisest põhjendusega, et tegemist on isiku valduses, mitte asutuse esmases valduses oleva dokumendiga.
5. Vaide esitaja leiab, et osade sarjas 2.1-17 registreeritud dokumentide registreerimine sisemiste dokumentidena, mis ei ole avalikus dokumendiregistris nähtavad ei ole põhjendatud. Samuti leiab vaide esitaja et kuna PTA 23.02.2023 käskkiri nr 1.1-2/1.1-2/27 sätestab, et koolituse dokumendid peavad olema registreeritud tähise 2.1-15 all, siis peavad PTA-l olema olemas ametnike haridust tõendavad dokumendid

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

12.05.2025 vaie

Vaide esitaja leiab, et dokumentide registreerimist PTA-s reguleerivad avaliku teabe seadus, arhiivieeskiri, dokumendihalduse kord (PTA käskkiri 04.03.2021 nr 1.1-2/50) ja Põllumajandus- ja Toiduameti liigitusskeem (PTA käskkiri 23.02.2023 nr 1.1-2/ 1.1-2/27). Arhiivieeskirja § 7 sätestab dokumentide liigitusskeemi tasandid. AvTS § 12 lõige 1, PTA käskkiri 04.03.2021 nr 1.1-2/50 ja PTA käskkiri 23.02.2023 nr 1.1-2/ 1.1-2/27 alusel digitaalsetesse infosüsteemidesse registreeritud dokumentidele kehtivad AvTS § 12 lõige 3 ja 4^1 nõuded.

AvTS § 11 sätestab, et asutuse dokumendiregister on digitaalselt peetav andmekogu, mida asutusse saabunud ja asutuses koostatud dokumentide registreerimiseks ja neile juurdepääsu tagamiseks peab riigi- või kohaliku omavalitsuse asutus või avalik-õiguslik juriidiline isik. Kuna PTA-s registreeritakse dokumente erinevatesse digitaalsetesse infosüsteemidesse (WD, KIR, PMAIS, JVIS RTIP jne), siis järelikult on PTA-s mitu asutuse dokumendiregistrit.

AvTS § 28 lõige 1 punkt 31 kohustab avalikustama dokumendiregistri. AvTS § 35 lõige 2

sätestab, et PTA peadirektor võib asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks tunnistada põhjendatud juhtudel asutusesiseselt adresseeritud dokumendid, mida dokumendiregistris ei registreerita (arvamused, teated, memod, õiendid, nõuanded jm). AvTS § 35 lõige 2 sõnastusest võib järeldada, et asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks ei saa tunnistada AvTS § 12 lõige 1, PTA käskkirja 04.03.2021 nr 1.1-2/50 ja PTA käskkirja 23.02.2023 nr 1.1-2/ 1.1-2/27 alusel digitaalsetesse infosüsteemidesse registreeritud dokumente.

PTA on 07.05.2025 nr 1.7-10/52-1 vastuskirjas teatanud, et alates 2025. maikuust on kaebus teenistuja kohta sisemise dokumendiliigi kasutamine lõpetatud. Vaide esitaja leiab, et järelikult peavad varem sinna registreeritud dokumendid olema 2025. maikuust alates registreeritud mujal. Kui on tehtud muudatusi kehtivas PTA käskkirjas 23.02.2023 nr 1.1-2/ 1.1-2/27, siis ilmselt peab olema selle kohta käskkiri.

Vaide esitaja palub Andmekaitse Inspektsiooni kohustada PTA-d avalikustama avalikus dokumendiregistris või teabenõude korras väljastama kõikide 2023 ja 2024 aastal tähise 2.1-17 all registreeritud dokumentide AvTS § 12 nõutava teave.

15.05.2025 esitatud vaie

Vaide esitaja märgib vaides, et PTA kirjutab oma 14.05.2025 vastuskirjas, et amet keeldub teabenõude täitmisest. Vaide esitajale jääb see arusaamatuks, kuna tema pöördumises on palju erinevaid teabenõudeid, siis millise teabenõude täitmisest PTA konkreetselt keeldus. Ilmselt on PTA keeldunud kõigi teabenõuete täitmisest koos.

Vaide kohaselt on AKI varasemas vaideotsuses PTA-le selgitanud, et avaliku teabe seadus ei võimalda erinevaid teabenõudeid menetleda koos. Samuti ei võimalda avaliku teabe seadus erinevate teabenõuete täitmisest keelduda koos.

Vaide esitaja lisab, et vastuskirjast võib oletada, et PTA on keeldunud ühe (ei tea millise) teabenõude täitmisest põhjusel, et tema valduses ei ole küsitud dokumenti. Vastuskirjas ei ole märgitud teabenõude täitmisest keeldumise õiguslikku alust. AvTS § 23 lõige 1 punkt 2 võimaldab teabenõude täitmisest keelduda, kui teabevaldaja ei valda taotletavat teavet ega tea, kes seda valdab, ning tal ei ole võimalik taotletava teabe valdajat kindlaks teha.

Vaide esitaja leiab, et kui dokumentide valdajad on igapäevaselt ametis, siis ilmselt oli PTA-l võimalik taotletava teabe valdaja ja väljaandja kindlaks teha. Lisaks dokumendi valdajale ilmselt valdab teavet ka dokumendi väljaandja. Kui on teada dokumendi väljaandja, siis ilmselt tuleb teabenõue edastada täitmiseks vastavalt kuuluvusele.

Ametijuhendi ja AvTS § 28 lõige 1 punkt 6 nõuded lubavad eeldada, et ametnikud peavad oma haridust ja õpet (koolitus, täiendkoolitus, enesetäiendamine) tõendama. St PTA-l peab olema teave iga ametniku hariduse ja eriala kohta. Kaasa arvatud teave läbitud koolituste, täiendkoolituste ja enesetäiendamiste kohta.

Vaide esitaja leiab iga dokumendi teabenõuet tuleb menetleda eraldi. Dokumendi väljastamisest keeldumise korral peab olema selgelt aru saada, et kellele väljastatud dokumendi väljastamisest on keeldutud. Samuti peab olema selgelt aru saada, et kas tegu on keskhariduse, kõrghariduse, koolituse, täiendkoolituse või enesetäiendamise läbimist tõendava dokumendiga. PTA 23.02.2023 käskkiri nr 1.1-2/ 1.1-2/27 sätestab, et koolituste dokumendid peavad olema registreeritud tähise 2.1-15 all.

Vaide esitajale tundub kummaline, et ametnike isiklikes toimikutes ei ole haridust ja õpet (koolitus, täiendkoolitus, enesetäiendamine) tõendavate dokumentide koopiaid. Vaide esitaja leiab, et PTA peab kinnitama kõigi nõutud dokumentide osas eraldi, et ametniku isiklikus toimikus ei ole nõutud dokumenti.

Vaide esitaja palub inspektsioonil kohustada PTA -d menetlema igat teabenõuet eraldi. Kui PTA keeldub mingi konkreetse dokumendi väljastamisest, siis palub vaide esitaja kohustada PTA -d nimetama keeldumise õigusliku aluse ja põhjendaks keeldumist. Kindlasti peab olema selgelt

aru saada, et millise dokumendi (dokumendi nimetus, väljaandja ja valdaja) väljastamisest keeldutakse.

Kui nõutud dokumenti ei ole välja antud, siis palub vaide eitaja kohustada PTA-d seda kirjutama teabenõude täitmisest keeldumise põhjenduses. Näiteks Xxxxx Xxxxxx ei ole keskeerihariduse või kõrghariduse omandamist tõendavat dokumenti. Xxxxx Xxxxxxx ei ole koolituse või täiendkoolituse või enesetäiendamise läbimist tõendavat dokumenti.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED

Vastuses Andmekaitse Inspektsiooni järelepärimisele on PTA selgitanud, et amet on üle vaadanud kõikide aastate sarja 2.1-17 alla registreeritud dokumendid ja need kõik on avalikust dokumendiregistrist nähtavad (AvTS § 12 nõutav teave). Seetõttu ei pidanud amet vajalikuks neid 2.1-17 sarja metaandmeid eraldi vaide esitajale edastada.

Amet jättis siiski dokumenditüübi „Kaebus“ ka avalikku vaatesse, kuna tegemist kirjavahetuse alamtüübiga ja kontrollis üle kõik metaandmed, et oleks täidetud AvTS § 35 lg 1 p 12. Sarjale 2.1-17 on määratud juurdepääsupiirang AvTS § 35 lg 1 p 12. Seega tegemist ei ole enam sisedokumentidega.

Vastavalt avaliku teabe seaduse (AvTS) § 9 lõikele 1 on teabevaldaja kohustatud seaduses sätestatud korras tagama juurdepääsu tema valduses olevale teabele. Avalik teave on mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduse või selle alusel antud õigusaktidega pandud avalike ülesannete täitmisel. Teabenõudes taotletud ametnike haridusdokumendid sisaldavad isikuandmeid. Kuigi asutusel võib seoses avalike ülesannete täitmisega (näiteks tööle võtmisel) olla vajadus haridust tõendava dokumendiga tutvuda, on õppeasutuse poolt konkreetsele isikule pärast õpingute lõpetamist väljastatud haridusdokument oma olemuselt isiklik dokument, mis on mõeldud selle isiku kvalifikatsiooni tõendamiseks. Asutus ei valda taotletavat teavet. Tegemist on eraisiku, mitte asutuse valduses oleva dokumendiga.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Juurdepääs avalikule teabele

1. Tulenevalt AvTS § 3 lg-st 1 on avalik teave mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Seega on sisuliselt kogu avaliku sektori valduses olev teave, avalik teave avaliku teabe seaduse mõistes, millele saab piiranguid kehtestada üksnes seaduses sätestatud korras (AvTS § 3 lg 2).

2. AvTS § 9 lg 1 sätestab, et teabevaldaja on kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale teabele seaduses sätestatud korras. Sama paragrahvi lg 2 p-de 1 ja 7 kohaselt on teabevaldaja teabele juurdepääsu võimaldamisel kohustatud tagama juurdepääsu neile dokumentidele, millele teabenõudja juurdepääsu taotleb ja millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus ning tagama teabele juurdepääsupiirangutest kinnipidamise. Samuti on teabevaldaja kohustatud avalikustama avalikustamisele kuuluva teabe seaduses sätestatud korras (AvTS § 9 lg 2 p 3).

3. AvTS § 17 lg 1 p 1 kohaselt tuleb teabenõue täita teabevaldaja poolt soovitud viisil, väljastades teabe teisaldavale andmekandjale digitaalselt või teabenõudes märgitud e-posti aadressile. Siin ei saa teabevaldaja otsustada, kas küsitud teave on teabevaldajale vajalik või mis eesmärgil ta teavet soovib. Juhud, millal teabevaldaja

võib teabenõude täitmisest keelduda on ära toodud AvTS §-s 23 ning keeldumise korral tuleb keeldumist ka põhjendada, siin ei piisa ainult viitamisest piirangu alusele.

17.04.2025 ja 29.04.2025 teabenõuetele vastamine

4. 17.04.2024 ja 29.04.2025 teabenõuetes palus vaide esitaja avalikustada avalikus dokumendiregistris või teabenõude korras väljastada kõikide 2024 ja 2023. aastal tähise 2.1-17 all registreeritud dokumentide AvTS §12 nõutav teave. Ehk siis inspektsioonile arusaadavalt soovis vaide esitaja tähise 2.1-17 registreeritud dokumentide metaandmeid.

5. 07.05.2025 vastuses teabenõudele teatas PTA, et 2024. aastal on tähise 2.1-17 saabunud dokumendi liigi all registreeritud 7 kirja ja välja saadetud dokumendi liigi all on registreeritud samuti 7 kirja, mis kõik on nähtavad dokumendiregistri avalikus vaates. Kaebus teenistuja kohta on sisemine dokumendi liik, sinna on registreeritud 19 dokumenti. 2023. aasta osas selgitas PTA, et sarja 2.1-17 on saabunud dokumendi liigi alla registreeritud 3 kirja ja väljasaadetud dokumendi liigi alla on registreeritud 6 kirja, mis on avalikus dokumendiregistris nähtavad. Kaebus teenistuja kohta on sisemine dokumendi liik, sinna on registreeritud 16 dokumenti.

6. Eeltoodust saab Andmekaitse Inspektsioon aru selliselt, et kaebused teenistujate kohta, mis oma olemuselt on sissetulevad dokumendid, on PTA registreerinud sisemiste dokumentidena, mida avalikus dokumendiregistris ei kuvata. Samuti ei ole PTA nende dokumentide metaandmeid vaide esitajale ka teabenõude korras väljastanud.

7. Andmekaitse Inspektsioon selgitab siinkohal vaide esitajale, et dokumendihaldussüsteemil on kaks vaadet – sisevaade ja avalik vaade. AvTS § 12 annab loetelu dokumentidest ja nende kohta käivatest andmetest, mis tuleb dokumendiregistri avalikus vaates kajastada. Ehk siis dokumendiregistri sisevaates võib olla dokumendi kohta kajastatud rohkem andmeid kui kuvatakse välisvaates. Samuti võib dokumendiregistris olla registreeritud dokumente, mida seadus ei kohusta välisvaates kuvama. Eeltoodu ei tähendas seda, et dokumendid, mida välisvaates ei kuvata oleksid registreeritud teises registris.

8. Kuna ametnike peale esitatud kaebused on asututusse saabunud dokumendid, siis tulenevalt AvTS § 12 lg-st 1 tuleb asutusele saabunud ja asutusest välja saadetud kirjad registreerida ja avalikustada avalikus dokumendiregistris. Seega ei ole põhjendatud ega ka seadusega kooskõlas registreerida asutusele esitatud kaebusi sisemiste dokumentidena ja jätta need dokumendiregistri välisvaates avalikustamata.

9. Menetluse käigus on PTA sarjas 2.1-17 2023 ja 2024. aastal registreeritud dokumendid uuesti üle vaadanud ja avalikustanud. Nii 2023.aastal registreeritud 25.dokumenti kui 2024.aastal registreeritud 33 dokumenti.

10. Kuigi PTA ei ole inspektsioonile arusaadavalt sellest täiendavalt vaide esitajat teavitanud, saab vaide esitaja dokumentide avalikustamisest teada käesolevast vaideotsusest. Kuna HMS § 5 lg 2 kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele, siis ei tee inspektsioon PTA-le ettekirjutust teavitada vaide esitajat täiendavalt kõigi dokumentide metaandmete

avalikustamisest.

11. Dokumendid on dokumendiregistrist leitavad kui teha otsing saabunud ja väljasaadetud dokumentide liigi alt märkides otsingusse sarja numbri ja ajavahemikuks vastava aasta 1. jaanuar kuni 31 detsember, on dokumendid leitavad. Seega on menetluse käigus eelnevalt sisemiste dokumentidena registreeritud dokumendid avalikustatud, millega on ära langenud vaide ese ehk nõue kõigi dokumentide metaandmete avalikustamine dokumendiregistri avaliku vaate kaudu, mistõttu jääb vaie rahuldamata.

07.05.2025 teabenõue

12. 07.05.2025 teabenõudes palus vaide esitaja teabenõude korras väljastada Xxxxx Xxxx, Xxxx Xxxxx ja Xxxxx Xxxxxx kõrgharidust tõendavad dokumendid. Kui eeltoodud isikud on läbinud koolitusi (kaasa arvatud täiendkoolitusi ja enesetäiendusi), siis palus vaide väljastada ka õpingute läbimist tõendavad dokumendid. 14.05.2025 keeldus PTA teabenõude täitmisest põhjendusega, et tegemist on isiku valduses, mitte asutuse esmases valduses oleva dokumendiga.

13. Vaide esitaja leiab, et kuna ametniku nimi koos hariduse ja erialaga kuuluvad avalikustamisele, siis ilmselt nõutud dokumendis juurdepääsupiirangu määramise aluseks olevaid isikuandmeid ei ole (AvTS § 35 lõige 1 punkt 12). Lisaks on AKI varasemas vaideotsuses PTA-le selgitanud, et avaliku teabe seadus ei võimalda erinevaid teabenõudeid menetleda koos. Samuti ei võimalda avaliku teabe seadus erinevate teabenõuete täitmisest keelduda koos.

14. Andmekaitse Inspektsioon on tõepoolest varasemalt PTA-le selgitanud, et erinevatel aegadel esitatud teabenõudeid ei saa kokku liita ja keelduda siis suure mahu tõttu. Küll aga ei ole inspektsioon ühes teabenõudes küsitud erinevaid dokumente käsitlenud eraldi teabenõuetena. Ühes pöördumises küsitud dokumente käsitletakse ühe teabenõudena, kuid ka ühe teabenõude puhul on võimalik väljastada teavet/dokumente osaliselt. Kui küsitakse sama sisuga dokumente (haridust tõendavat dokumente) erinevate töötajate kohta ja asutusel neid ei ole, siis ei ole keelatud vastata ka kõigi dokumentide osas korraga nagu antud juhul on ka tehtud. Kuna teabenõudele vastamise puhul on tegemist haldustoiminguga, mis on vormivaba. Siin ei saa teabenõudja esitada asutusele nõudeid, millisel viisil tuleb teabenõudele vastata.

15. Ka ei nõustu Andmekaitse Inspektsioon sellega, et t haridust tõendavad dokumendid ei saa sisalda piiranguga teavet AvTs § 35 lg 1 p 12 alusel, kuna ametniku nimi koos hariduse ja erialaga kuuluvad seaduse alusel veebilehel avalikustamisele. Lähtudes sellest , et isikule välja antud haridust tõendavad dokumendid sisaldavad peale isiku nime hariduse taseme ja eriala ka õppeasutuse nime ja õppimise aega ning seda mis õppeasutuses ja mis ajal isik õppis, mis on isiku eraeluline teave, siis ei kuulu see teabenõude korras avalikustamisele.

16. Ka kohus on siin asjas 3-17-458 asunud seisukohale, et *AvTS § 35 lg 1 p 12 kohustab tunnistama asutusesiseseks teabeks (ja seega keelama dokumendile juurdepääsu) teabe, mis sisaldab isikuandmeid, kui sellisele teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust. Ka juhul, kui teavet ei tunnistata asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, ei ole isikuandmete avalikustamine lubatud tingimusteta. Keeleoskuse tunnistusele kantud andmed ei ole tavapäraselt delikaatsed isikuandmed. Seega näevad viidatud sätted ette haldusorgani kaalutlusruumi isikuandmete kaitse ja avaliku teabe avaldamise*

valikul. PS § 26, mis näeb ette isiku eraelu kaitse – selle hulka tuleb arvata ka isikuandmete kaitse, sh selliste andmete kaitse, mis puudutavad isiku haridust ja oskusi – riivet on võimalik õigustada avalikule teabele juurdepääsu tagamise vajadusega ja vastupidi, PS § 44 lg-s 2 sätestatud põhiõigust riigiasutustelt teavet nende tegevuse kohta (sh saada avalike ülesannete täitmisel kogutud dokumente) võib piirata teiste inimeste õiguste kaitseks, seega ka eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitseks. Niisiis tuleb haldusorganil teabele juurdepääsu 3-17-458 6(6) üle otsustamisel nii teabe asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabele juurdepääsupiirangu kehtestamisel kui teabenõude täitmise otsustamisel kaaluda juurdepääsu soovinud isiku eesmärki ja huvi kaalukust ühelt poolt ning puudutatud isiku eraelu kaitse tähtsust teiselt poolt.

17. Lisaks märgib vaide esitaja, et AvTS § 23 lõige 1 punkt 2 võimaldab teabenõude täitmisest keelduda, kui teabevaldaja ei valda taotletavat teavet ega tea, kes seda valdab, ning tal ei ole võimalik taotletava teabe valdajat kindlaks teha. Kui dokumentide valdajad on igapäevaselt ametis, siis ilmselt oli PTA-l võimalik taotletava teabe valdaja ja väljaandja kindlaks teha. Lisaks dokumendi valdajale ilmselt valdab teavet ka dokumendi väljaandja. Kui on teada dokumendi väljaandja, siis tuleb teabenõue edastada täitmiseks vastavalt kuuluvusele.

18. Eeltoodu jääb Andmekaitse Inspektsioonile arusaamatuks. Kui asutuse valduses teabenõudja poolt soovitud dokumente ei ole, siis teabenõude täitmiseks ei pea asutus neid oma töötajatelt küsima ja töötajatel ei ole kohustust neid ka teabenõude täitmiseks asutusele esitada, sh ka seda, millises asutuses ta on õppinud, kuna asutus on seda kontrollinud juba tööle asumise/kandideerimise käigus. Seda enam, et tegemist on isikule isiklikult väljastatud ametliku dokumendiga, mille koopiat ei ole kolmandatel isikutel õigust nõuda.

19. Asutusel on küll kohustus isiku tööle asumisel kontrollida isiku haridust, kuid ei ole kohustust tingimata teha kõigist dokumentidest koopiaid. Samuti ei saa avalikkus tööandja asemel kontrollida töötajate haridust tõendavaoid dokumente. Selleks ongi asutusel kohustus avalikustada vajalikud andmed asutuse veebilehel. Antud juhul on teabenõudes soovitud ametnike haridustase veebilehel avalikustatud. Samuti ei kohusta seadus avalikustama täiendkoolitust tõendavaid dokumente, mis samuti konkreetsele isikule väljastatud ametlik dokument.

20. Mis aga puudutab vaide esitaja seisukohta, et PTA oleks pidanud juhul, kui tal teabenõudja poolt soovitud dokumendid puuduvad, edastama teabenõude tulenevalt AvTS § 21 lg-st 1 vastavale haridusasutusele, siis siinkohal selgitab Andmekaitse Inspektsioon järgmist. Kõrghariduse seaduse alusel välja antud 16.08.2019 määruse nr 36 „Kõrgharidustaseme ühtne hindamissüsteem ning diplomi ja akadeemilise õiendi andmise tingimused ja kord“ § 12 lg 2 kohaselt antakse diplom selle saajale isiklikult allkirja vastu, saadetakse tähitud kirjaga või edastatakse volitatud isikule kirjaliku volituse alusel. Sama määruse § 17 lg 1 kohaselt saab diplomi või akadeemilise õiendi omanik taotleda diplomi või akadeemilise õiendi kehtetuks tunnistamist duplikaadi ehk diplomi koopia väljastamist ainult määruses kindlaks määratud juhtudel.

21. Seega on seaduse tasandil sätestatud, kellel on diplomist õigus koopiat saada. Sama sisuga sätted on ka kutseõppeasutuse seaduse ja põhikooli- ja gümnaasiumi seaduses ja nende alusel välja antud määrustes. Ehk eriseadustes on reguleeritud, et diplomi ja/või lõputunnistuse ning selle koopia saamise õigus on ainult isikul, kellele diplom või lõputunnistus on välja antud. Kui üldseadus ja eriseadus on vastuolus, siis tuleb lähtuda eriseadusest. Ka AvTS § 2 lg 2 p 4 sätestab, et avaliku teabe seadust ei

kohaldata teabele juurdepääsupiirangute, juurdepääsu eritingimuste korra ja viiside osas juhul kui need on eriseaduses või välislepingus sätestatud teisiti.

22. Seega ka juhul, kui PTA oleks teabenõude edastanud haridusasutusele ei oleks haridusasutusel olnud õigust ega alust diplomi/lõputunnistuse koopia väljastamiseks teabenõudjale, kuna eriseaduses on sätestatud, et diplomi/lõputunnistuse või selle duplikaadi saamise õigus on ainult diplomi/lõputunnistuse omanikul. Seega ei ole PTA teabenõude haridusasutusele edastamata jätmisel rikkunud seadust.

23. Isegi juhul, kui PTAl oleks olnud teabenõudja poolt soovitud ametnike haridust tõendavate ning täiendkoolituste dokumentide koopiad olemas, ei oleks PTA-l olnud õigust neid vaide esitajale väljastada, kuna tegemist on isikutele isiklikult väljastatud ametlike dokumentidega nagu PTA on õigesti märkinud. Kuna aga PTA-l vaide esitaja poolt soovitud dokumendid puuduvad, siis jääb vaie rahuldamata. Siinkohal võib PTA-le ainult ette heita, et keeldumise selgitus oleks pidanud olema põhjalikum ja arusaadavam.

24. Kuigi PTA ei ole viidanud sõnaselgelt keeldumise alusele (seaduse sättele), siis ei ole see iseenesest aluseks ettekirjutuse tegemiseks, kui keeldumisest on arusaadav, miks teavet ei väljastatud. Antud juhul siis inspektsioonile arusaadavalt põhjusel, et PTA valduses ei ole soovitud dokumente.

25. Kuna Andmekaitse Inspektsioon ei teosta järelevalvet asutuse asjaajamiskorras sätestatu üle, siis inspektsioon ei anna ka hinnangut, kas ja millisel kujul tuleb haridust tõendavad dokumendid registreerida dokumentide loetelus toodud sarjades ning kas seda on tehtud nõuetekohaselt.

/allkirjastatud digitaalselt/
Elve Adamson
jurist
peadirektori volitusel